

**МІНІСТЕРСТВО ЗАХИСТУ ДОВКІЛЛЯ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА ЕКОЛОГІЧНА АКАДЕМІЯ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ТА УПРАВЛІННЯ**

**Навчально-науковий інститут економіки та екології природокористування
Кафедра екології та економіки землекористування**

НАЗВА КУРСУ:

**«ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗБАЛАНСОВАНОГО ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ»
“THEORETICAL PROBLEMS OF BALANCED NATURE MANAGEMENT”**

Викладачі:

Бутрим Оксана Володимирівна, доктор економічних наук, старший науковий співробітник, завідувач кафедри зеленої економіки Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління, член міжнародної групи експертів з перевірки при Секретаріаті рамкової конвенції ООН про зміну клімату, oksana.butrim@gmail.com

Галузь знань – 05 «Соціальні та поведінкові науки»;

Спеціальність – 051 «Економіка»;

Рівень вищої освіти – третій (освітньо-науковий);

Форма навчання – вечірня;

Семестр, в якому викладається дисципліна – 3;

Дисципліна – професійної підготовки.

Загальне навантаження: 3 кредити ECTS (90 годин)

Заняття в аудиторії: 40 годин (з них: лекції – 20 годин; практичні заняття – 18 годин; консультації – 2 години);

Самостійна робота слухачів курсу: 50 години

Форма підсумкового оцінювання: екзамен.

Силабус курсу
«Теоретичні основи
збалансованого
природокористування»

ДЗ «ДЕА»
2020

Стор. 2 із 12

АНОТАЦІЯ

Курс призначений для ознайомлення слухачів ДЕА з функціонуванням еколого-економічного механізму управління природокористуванням та вивченням процесів формування механізму суспільних відносин в процесі відтворення природоресурсного потенціалу та охорони довкілля. Курс орієнтовано на формування чіткої уяви у слухачів системного бачення щодо пріоритетних напрямів діяльності у сфері природокористування за умов виконання вимог низьковуглецевого розвитку в контексті зеленого зростання. Крім того, суттєва увага курсу приділена вивченню міжнародного досвіду взаємодії системи фінансово-економічного інструментарію, нормативно-законодавчих основ та інституціонального забезпечення збалансованого природокористування у контексті викликів сучасних екологічних загроз.

МЕТА І ЗАВДАННЯ

Мета є формування знань з основ теорії природокористування, ключових напрямів державної екологічної політики та природоохоронної діяльності, інституціонального забезпечення та інформаційно-реєстраційної інфраструктури запровадження еколого-економічного механізму збалансованого природокористування з врахуванням міжнародного досвіду низьковуглецевого розвитку в контексті зеленого зростання з врахуванням євроінтеграційних прагнень України. Основними завданнями вивчення дисципліни «Теоретичні проблеми збалансованого природокористування» є:

- формування цілісного уявлення про систему природоохоронної діяльності та еколого-економічний механізм з відповідним використанням фінансово-економічного інструментарію його реалізації;
- вивчення теорій управління і системного підходу з екологічними закономірностями
- вивчення положень міжнародних стандартів і регламентів з природокористування та проблеми їх адаптації до національних умов;
- вивчення основ національного природоохоронного законодавства з врахуванням пріоритетів зеленого зростання;
- ознайомлення з ключовими вимогами міжнародних конвенцій, протоколів та інших угод щодо забезпечення збалансованого природокористування в контексті вимог зеленої економіки.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ, МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ І ФОРМИ ОЦІНЮВАННЯ

Результати навчання	Методи викладання і навчання	Форми оцінювання
Оперувати основними поняттями зеленої економіки, низьковуглецевого розвитку в аспекті їх застосування для оцінки господарської діяльності, що пов'язана із природокористуванням в цілому та землекористуванням зокрема. Розуміти особливості сучасних процесів	Презентація теоретичного матеріалу, обговорення у групі	Поточний контроль

Силабус курсу
**«Теоретичні основи
 збалансованого
 природокористування»**

ДЗ «ДЕА»
2020

Стор. 3 із 12

<p>природокористування в контексті зеленого зростання з врахуванням пріоритетів низьковуглецевого розвитку, розрізняти способи та схеми розкриття різних видів ресурсів. Мати розуміння щодо оцінювання ефективності застосування фінансово-економічного інструментарію, як компонентів еколого-економічного механізму регулювання техногенно-екологічної безпеки та агроекологічної і продовольчої безпеки зокрема.</p> <p>Орієнтуватися у чинній нормативно-правовій базі зеленої економіки та у сфері природоохоронного законодавства для отримання навичок у подальшому прийнятті ефективних рішень у сфері управління природними ресурсами, регулювання впливів на зміну клімату щодо її пом'якшення та адаптації до її наслідків.</p>		
<p>Вміти надавати якісну та кількісну оцінку щодо міри антропогенного навантаження на кліматичну компоненту довкілля та агроекосистему зокрема через призму комплексного підходу забезпечення зеленого зростання. Застосовувати сучасні міжнародні та національні підходи під час процедури оцінки ризиків – такі як формування контрольного переліку виявлених та прогнозованих впливів, а також оцінювання екологічного та вуглецевого сліду. Вміти ідентифікувати джерела впливів, базовий рівень та компоненти системи оцінювання, наслідки антропогенних впливів для різних об'єктів (соціального середовища, природного середовища, здоров'я населення та якості життєдіяльності), систему заходів щодо попередження та усунення небажаних сценаріїв розвитку подій.</p> <p>Оволодіти методологією кількісної оцінки вуглецевого сліду на прикладі товарного виробництва рослинницької продукції.</p>	<p>Виконання практичних та індивідуальних робіт, обговорення у групі.</p> <p>Проблемно-орієнтоване навчання.</p>	<p>Поточний контроль. Кейси</p>
<p>Застосовувати навички розрахунку еколого-економічної ефективності виробничої діяльності.</p> <p>Орієнтуватися у формах ведення статистики господарської діяльності та сільського господарства і довкілля окрема.</p> <p>Володіти методикою підрахунку величини відшкодування збитків на прикладі оцінки відшкодування збитків за наднормативні викиди в атмосферу.</p>	<p>Виконання практичних та індивідуальних робіт, обговорення у групі.</p> <p>Проблемно-орієнтоване навчання.</p>	<p>Поточний контроль. Кейси.</p> <p>Підсумковий контроль</p>

Силабус курсу
«Теоретичні основи
збалансованого
природокористування»

ДЗ «ДЕА»
2020

Стор. 4 із 12

ЗМІСТ КУРСУ

Вступне слово

Заняття з курсу відбуваються у формі лекцій, виконання практичних робіт, обговорення матеріалу в аудиторії та в онлайн-режимі, самостійного опрацювання додаткового матеріалу, проведення проміжного та підсумкового контролю. Значна частина курсу присвячена питанням, що розглядають форми зв'язку між використанням певних видів природних ресурсів та екологічними впливами на довкілля, а також принципи управління у системі «довкілля-виробництво-соціально-економічне середовище» у контексті зеленого зростання.

Програма та методика проведення курсу побудована таким чином, що дозволяє сформувавши профіль фахівця у галузі охорони навколишнього середовища та раціонального використання природних ресурсів. Набуті під час курсу знання дозволять слухачам курсу коректно аналізувати екологічну ситуацію та визначати екологічні аспекти при сукупності антропогенних впливів на зміну клімату.

Курс представлено на сторінці електронного навчально-інформаційного порталу ДЗ «ДЕА» (на платформі MOODLE) – <https://portal.dea.edu.ua/course/view.php?id=77>: лекційні матеріали (презентації, конспект лекцій, завдання для практичних, тести). Електронна форма представлення навчального матеріалу, що містить додаткову опцію обліку відвідування та журналу оцінок, дозволяє контролювати повноту засвоєння матеріалу аспірантами. Функція обговорення питань у вигляді електронної форми дозволяє спілкуватись у інтерактивному режимі та спрощує комунікацію викладача з аспірантами, а також здійснювати контроль самостійної роботи слухачів. Розміщення тестових завдань на сторінці порталу має суттєві переваги в процесі дистанційного навчання – передбачена електронна форма журналу оцінювання.

Відеопрезентація курсу розміщення на електронній сторінці - <https://www.youtube.com/watch?v=Q0blP8UCo4Y>.

Тематичний план курсу

№ з/п	Теми занять	Кількість годин
Змістовий модуль 1. <i>Теоретико-методологічні основи забезпечення збалансованого природокористування та існуючий стан природно-сировинної бази України</i>		
Лекція	Тема 1. Теоретико-методологічні основи природокористування в умовах економічних трансформацій національного господарства. Поняття природно-ресурсного потенціалу. Завдання, предмет, об'єкт природокористування. Розвиток системи принципів природокористування та їх класифікація з позицій запровадження основ зеленої економіки з орієнтацією на забезпечення збалансованого розвитку. Типи і напрямки природокористування. Зв'язок понять «природні умови» і «природні ресурси».	2

Силабус курсу
«Теоретичні основи
збалансованого
природокористування»

ДЗ «ДЕА»
2020

Стор. 5 із 12

Лекція	Тема 2. Природокористування на сучасному етапі і проблеми забезпечення збалансованого його стану. Поняття «сталий» («збалансований») розвиток як теоретико-методологічна основа «зеленої» економіки. Природні ресурси й навколишнє середовище, екологічна і техногенно-екологічна безпека як об'єкти економічних досліджень. Проблеми економічної оцінки природно-ресурсного потенціалу та стану навколишнього природного середовища. Теорія та методологія економічних відносин у сфері природокористування, охорони навколишнього середовища та забезпечення екологічної безпеки.	2
Практичне №1	<i>Теми практичних занять:</i> Показники стійкості екосистеми до антропогенних впливів	2
Лекція	Тема 3. Оцінка інтенсивності інтеграції постулатів зеленого зростання і економічного розвитку. Особливості формування організаційно-економічних умов господарювання в контексті забезпечення збалансованого природокористування. Фактори зеленого зростання. Показники зеленого зростання (ПЗР).	2
Практичне № 2	<i>Теми практичних занять:</i> Особливості нормативної бази використання природних ресурсів	2
Змістовий модуль 2. <i>Еколого-економічний механізм збалансованого природокористування</i>		
Лекція	Тема 4. Еколого-економічний інструментарій в сфері природокористування з орієнтацією на забезпечення збалансованого його стану в контексті «зеленого» зростання. Система фінансово-економічних інструментів як важелів екологізації економічного розвитку. Групи економічних інструментів за напрямками їх впливу в контексті забезпечення збалансованого природокористування: сутність, види, специфіка застосування. Оцінка міжнародного досвіду.	2
Практичне № 3	<i>Тема практичного заняття:</i> Стратегії регіонального розвитку та їх вплив на забезпечення збалансованого природокористування	2
Лекція	Тема 5. Проблеми управління у сфері природокористування, охорони довкілля і забезпечення екологічної безпеки з врахуванням імперативу «зеленої» економіки. Теоретичні основи інституційного механізму природокористування. Аналіз національного законодавства у сфері зміни клімату. Організаційно-економічні і еколого-економічні інструменти забезпечення зеленого зростання. Аспекти розвитку національних умов природокористування з врахуванням екологічного європейських вимог та рамок.	2
Практичне № 4	<i>Тема практичного заняття:</i> Основні підходи до економічної оцінки природних ресурсів	2

Силабус курсу
«Теоретичні основи
збалансованого
природокористування»

ДЗ «ДЕА»
2020

Стор. 6 із 12

Лекція	Тема 6. Плата за забруднення довкілля. Теорія економічних збитків від антропогенного впливу на довкілля. Сутність і методи розрахунку плати за забруднення довкілля. Законодавче підґрунті і відповідальність за збитки від забруднення довкілля. Національний та міжнародний досвід.	2
Практичне № 5	<i>Тема практичного заняття:</i> Конвенція ООН про боротьбу з опустелюванням та її вплив на забезпечення збалансованого природокористування	2
Лекція	Тема 7. Еколого-економічна ефективність природоохоронної діяльності. Сутність еколого-економічної ефективності природоохоронної діяльності. Методика визначення економічної ефективності природоохоронної діяльності. Нормативно-правове забезпечення збалансованого природокористування в контексті зеленої економіки. Плата за забруднення довкілля.	2
Практичне № 6	<i>Теми практичних занять:</i> Адаптація вимог Рамкової конвенції ООН про зміну клімату до національних умов природокористування	2
Змістовий модуль 3. <i>Адаптація принципів і підходів національного управління природокористуванням до міжнародних вимог.</i>		
Лекція	Тема 8. «Екологічний слід» як комплексний еколого-економічний важіль «зеленої» економіки. Поняття «екологічного сліду» та його зв'язок з поняттям сталого розвитку в контексті забезпечення зеленого зростання. Система міжнародної стандартизації групи ISO з питань сталого розвитку та адаптація її вимог до національних умов України. Понятійно-категоріальний апарат системи сталого розвитку. Візія Європейського зеленого курсу (ЄЗК) та «Європейський кліматичний закон».	2
Практичне № 7	<i>Теми практичних занять:</i> Розвиток законодавчих основ й інституціонального забезпечення для запровадження вуглецевих ринків	2
Лекція	Тема 9. «Вуглецевий слід» як компонент еколого-економічного механізму «зеленої» економіки. Поняття «вуглецевого сліду» та його зв'язок з поняттям «екологічного сліду». Система міжнародної стандартизації групи ISO з питань регулювання викидів/поглинання парникових газів та адаптація її вимог до національних умов України. Методичні основи оцінки вуглецевого сліду продукції: поняття «базового рівня», «системи меж», «життєвого циклу» та ін. Директива 2009/28/ЄС та її вплив на господарський розвиток в контексті постулатів «зеленої» економіки	2

Силабус курсу
«Теоретичні основи
збалансованого
природокористування»

ДЗ «ДЕА»
2020

Стор. 7 із 12

Практичне № 8	<i>Тема практичного заняття:</i> 1. Директива ЄС 2009/28/ЄС та її комплексний вплив на забезпечення сталого еколого-економічного розвитку України	2
Лекція	Тема 10. Система торгівлі квотами на викиди. Система торгівлі квотами на викиди і вуглецевий податок. Взаємодія СТВ з іншими політиками. Порівняльний аналіз податку на викиди CO ₂ та системи торгівлі викидами. Торговля викидами і економіка: основи.	2
Практичне № 9	<i>Тема практичного заняття:</i> Організація діяльності з моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів (МЗВ)	2

УМОВИ ВИЗНАЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО РЕЙТИНГУ

Форми оцінювання	Кількість	Максимум балів за 1	Разом
Практична робота	2	20	40
Контрольна робота	1	30	30
Залік	1	30	30
Разом:			100

ВИМОГИ І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання успішності студента за кожним із запланованих видів робіт здійснюється у відповідності до таких критеріїв:

Види робіт	Кількість балів за один вид робіт	Критерії оцінювання
Контрольна робота	30	Виконано у відповідності до всіх вимог
	15-29	Виконано частково, потребувало уточнень та доопрацювання, переоформлення, або з порушенням термінів
	1-14	Виконано частково, доопрацювання не було здійснене, тема контрольної не відповідає змісту, робота являє собою повну або часткову компіляцію, терміни порушені
	0	Не виконано або виконано з порушенням вимог академічної доброчесності
Практична	20	Виконано і оформлено у відповідності до вимог. Розрахунки здійснені правильно.
	10-20	Виконано частково. Потребувало доопрацювання та повторних розрахунків.

	<p align="center">Силабус курсу «Теоретичні основи збалансованого природокористування»</p>	ДЗ «ДЕА» 2020
		Стор. 8 із 12

робота	1-10	Виконано частково. Після зауважень, доопрацювання не було здійснено, терміни порушені.
	0	Не виконано або виконано, але з порушенням вимог академічної доброчесності.
Залікове тестування	1-30	Кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бали. Тестове завдання містить 30 питань.

Порядок перерахунку рейтингових показників нормованої 100-бальної шкали оцінювання в національну шкалу та шкалу ECTS

Шкала оцінювання студентів

За шкалою академії	За національною шкалою		За шкалою ECTS
90 – 100	Відмінно	Зараховано	A (відмінно)
85 – 89	Добре		B (дуже добре)
75-84			C (добре)
70-74	Задовільно	Не зараховано	D (задовільно)
60-69			E (достатньо)
35-59	Незадовільно		Не зараховано
1-34		F (неприйнятно – з обов’язковим повторним курсом)	

Мінімальний пороговий рівень оцінки за роботу протягом навчального періоду (допуск до іспиту) складає 30 балів. У разі отримання оцінки «неприйнятно» (нижче 30 балів) здобувач зобов’язаний повторно вивчити дисципліну. У разі отримання оцінки «незадовільно» здобувач має право на два перескладання: викладачеві та комісії. При цьому максимальна підсумкова оцінка після перескладання може бути лише «достатньо». Замість перескладання комісії здобувач може обрати повторне вивчення дисципліни.

Політика доброчесності

Всі завдання курсу є самостійно виконаною працею. Роботи скопійовані шляхом копіювання, перенесення оригінальних текстів без посилання на джерела, або компонування тексту з готових блоків оригінальних джерел буде оцінено «незадовільно». Всі роботи перевіряються на плагіат. Виконання навчальних завдань і робота в курсі має відповідати вимогам «Положення про дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками та здобувачами вищої освіти» ДЗ «Державна екологічна академія післядипломної освіти та управління» (затверджене наказом № 112 від 07.03.2018 року) - Режим доступу: <https://dea.edu.ua/img/source/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%20%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B4%D0%B5%D0%BC%D1%96%D1%87%D0%BD%D1%83%20%D0%B4%D0%BE>

Силабус курсу
«Теоретичні основи
збалансованого
природокористування»

ДЗ «ДЕА»
2020

Стор. 9 із 12

[%D0%B1%D1%80%D0%BE%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C-10.03.2020.pdf](#)

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА:

- Агроекологічний моніторинг та паспортизація сільськогосподарських земель : монографія / за ред. О. Г. Патики, О. Г. Тараріка ; упоряд.: М. В. Козлов, Н. В. Палапа. Київ : Фітосоціоцентр, 2002. 296 с.
- Барвінський А. В. Оцінка і прогноз якості земель: підручник / А. В. Барвінський, Р. В. Тихенко.- К.: Медінформ, 2015.- 642с.
- Бетлій М. Аграрний сектор України на шляху до євроінтеграції: монографія / за ред. О. М. Бородіної. Ужгород: ІВА, 2006. 496 с.
- Богіра М.С., Ярмолюк В.І. Землепорядне проектування: теоретичні основи і територіальний землеустрій: навч. посіб;за ред. к.е.н. М.С. Богіри. –Київ: Аграрна освіта, 2011. 416 с.
- Будзяк О.С. Організаційно-економічний механізм екологічнобезпечного використання земель України: дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.06 / О.С. Будзяк. — Київ, 2013. — 464 с.
- Булигін С. Ю., Барвінський А. В., Ачасов А. Б. Оцінка і прогноз якості земель : навч. посіб. Харків : Харк. нац. аграр. ун-т, 2008. 237 с.
- Бутрим О. В. Вартість земель сільськогосподарського призначення в контексті забезпечення низьковуглецевого землекористування. Миколаївський НАУ ім. Сухомлинського. Глобальні та національні проблеми економіки. 2018. Вип. 21. URL: <http://global-national.in.ua/issue-21-2018>
- Бутрим О. В. Зобов'язання України з виконання положень Рамкової конвенції ООН про зміну клімату. Збалансоване природокористування. 2016. № 1. С. 68–72.
- Вашавська Н. Г. Спільна аграрна політика ЄС: генезис, основні цільові орієнтири для України. Економіка і організація управління. 2016. № 2 (22). С. 215 – 222.
- Веклич О. Удосконалення економічних інструментів екологічного управління в Україні. Економіка України. 1988. № 9. С. 65–74.
- Вірченко О.В. Інституційні особливості формування ринку земель сільськогосподарського призначення в Україні [Електронне видання]. Ефективна економіка. 2013. № 9. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua>
- Водний кодекс України. Відомості Верховної Ради України. 1995. № 24, Ст. 189. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80>
- В'юн В. Г. Закономірності та наукові принципи розвитку раціонального землекористування. Землепорядний вісник. 2003. № 4. С. 4–9.
- Гавриленко О. П. Екогеографія України: навч. посіб. Київ : Знання, 2008. 646 с.
- Гайдуцький І. П. Інвестування низьковуглецевої економіки: теорія, методологія, практика: монографія. Київ : ТОВ «Інформаційні системи», 2014. 374 с.
- Галушкіна Т.П. Економіка природокористування : навч. посіб. / Т.П. Галушкіна. — Харків : Бурун Книга, 2009. — 479 с.
- Грановська Л. М. Еколого-збалансоване природокористування в умовах поліфункціональності територій. Херсон, 2009. 417 с.
- Гуцуляк Д. Г., Гуцуляк Ю. Д. Теоретико-методологічні засади збалансованого розвитку природокористування. Збалансоване природокористування. 2016. № 3. С. 13–24.
- Державні стандарти як інструментарій управління земельними ресурсами [Електронний ресурс]. — Режим доступу: buklib.net/books/35336/

Силабус курсу
«Теоретичні основи
збалансованого
природокористування»

ДЗ «ДЕА»
2020

Стор. 10 із 12

- Добряк Д. С., Тихонов А. Г., Паламарчук Л. В. Економічний оборот землі в Україні: теорія, методологія і практика. Київ : Урожай, 2004. 136 с.
- Добряк Д.С. та ін. Економічний оборот землі в Україні: теорія, методологія і практика. Київ: Урожай, 2004. 136 с.
- Екологічне право : Особлива частина : підруч. [для студ. юрид. вузів і фак.] : Повний акад. курс; [за ред. акад. АПрН В.І. Андрейцева]. Київ: Істина, 2001. 544 с.
- Еколого-збалансовані пріоритети розвитку територій: концептуальні засади та організаційний механізм [Текст] : монографія / Галушкіна Т. П., Грановська Л. М. ; НАН України, Ін-т пробл. ринку та екон.-екол. дослідж., УААН, Ін-т рису. - О. : Ін-т пробл. ринку та екон.-екол. дослідж., 2009. - 372 с.
- "Зелена" економіка крізь призму трансформаційних зрушень в Україні [Текст] : монографія / Б. В. Буркинський, Т. П. Галушкіна, В. Є. Реутов ; НАН України, Ін-т пробл. ринку та екон.-екол. дослідж. - О. : Підприємство Фенікс, 2011. - 348 с.
- "Зелена" стратегія регіону [Текст] : [монографія] / [Буркинський Б. В. та ін.] ; за наук. ред. акад. НАН України д-ра екон. наук, проф. Буркинського Б. В., д-ра екон. наук, проф. Галушкіної Т. П. ; Нац. акад. наук України, Ін-т пробл. ринку та екон.-екол. дослідж. - О. ; Саки : Фенікс, 2011. - 445 с.
- Земельний кодекс України. Відомості Верховної Ради України. 2002. № 3–4, Ст. 27. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua>. № 2768 від 01.04.2018
- Земельний кодекс України: наук.-практ. Коментар; [за ред. В.І. Семчика]. Київ: Ін-Юре, 2003. 676 с.
- Зіновчук Н. В., Ращенко А. В. Екологічний маркетинг. Житомир : ЖДУ ім. І. Франка, 2015. 188 с.
- Інституалізація природно-ресурсних відносин: [колегіальна монографія]; за заг. ред. д.е.н., проф., академіка НААН М.А. Хвесика. Київ: ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку», 2012. 400 с.
- Інституціональні засади та інструментарій збалансованого природокористування [Текст] : [монографія] / [С. К. Харічков та ін. ; під. ред. С. К. Харічкова] ; НАН України, Ін-т пробл. ринку і екон.-екол. дослідж. - О. : [ІПРЕЕД], 2010. - 484 с.
- Клименко І. В. Спільна аграрна політика Європейського Союзу: можливості та виклики для України: аналіт. доп. Київ : НІСД, 2011. 19 с.
- Лебеденко О. В. Принципи раціонального використання земельних ресурсів. Агросвіт. 2010. № 6. С. 10–13.
- Лицур І. М. Еколого-економічні проблеми просторової організації лісового комплексу України: монографія / за ред. Б. М. Данилишина. Київ : РВПС України НАН України, 2010. 317 с.
- Лукіша В. В. Методологічні підходи до еколого-економічного оцінювання впливу сільськогосподарської діяльності на природні ресурси агросфери. Агроекологічний журнал. 2008. № 4. С. 26–30.
- Мартин А. Регулювання ринку земель в Україні: монографія. Київ: Аграр Медіа Груп, 2011. 252с.
- Медоуз Д.Х., Медоуз Д.Л., Рэндерс И., Беренс В.В. Пределы роста: Доклад по проекту Римского клуба "Сложное положение человечества". – М.: Изд-во Моск. ун-т, 1991.
- Національна політика «зеленого» зростання в Україні / Галушкіна Т.П., Мусіна Л.О., Хумарова Н.І. – Одеса – ІПРЕЕД НАН України, 2012. – 272 с.
- Охорона довкілля в Угоді про асоціацію між Україною та ЄС//. Доповідь Платформи громадянського суспільства Україна-ЄС, Брюссель, 18 травня, 2017р. – 85 с.

Силабус курсу
«Теоретичні основи
збалансованого
природокористування»

ДЗ «ДЕА»
2020

Стор. 11 із 12

- Паляничко Н.І. Фінансово-економічне забезпечення збалансованого використання земельних ресурсів України // за науковою ред. акад. НААН О.І. Фурдичка; Нац. акад. аграр. наук України, Ін-т агроекології і природокористування. Київ: ДІА, 2017. 240 с.
- Сохнич А.Я., Горлачук В.В., В'юн., Качурець І.С. Сучасні проблеми управління землями природно-заповідного, оздоровчого, рекреаційного та історикокультурного призначення. Львів: НВФ «Укр. технології». 2002. 192 с.
- Сучасні напрями економічного забезпечення раціонального природокористування в Україні / [за наук. ред. М.А. Хвесика та С.О. Лизуна; Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України»]. – К. : ДУ ІЕПСР НАН України, 2013, 64 с.
- Третяк А., Курильців Р., Третяк Н. Концептуальні засади розвитку в Україні сучасної багатофункціональної системи управління земельними ресурсами. Землевпорядний вісник. 2013. № 9. С. 25–28.
- Хвесик М.А. Економіко-правове регулювання природокористування. Київ: Кондор, 2004. 523 с.
- Хвесик М.А., Голян В.А. Інституціональна модель природокористування в умовах глобальних викликів: [монографія]. Київ: Кондор, 2007. 480 с.
- Цілі сталого розвитку: Україна. Національні доповідь 2017., Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. 2017. 173 с.

Допоміжна

1. Закон України «Про охорону земель» № 962-IV від 19 червня 2003 року [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2003. – № 29. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/962-15>
2. Закон України “Про екологічний аудит” // зі змінами та доповненнями 31.01.2009 р.
3. Закон України Про стратегічну екологічну оцінку (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 16, ст.138)
4. Закон України Про оцінку впливу на довкілля (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 29, ст.315)
5. Бутрим О.В. Роль фінансово-економічного інструменту внутрішнього вуглецевого ринку сектору землекористування у забезпеченні агроекологічної безпеки. Сучасні тенденції в економіці та управлінні: збірник матеріалів II міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 15-16 груд. 2017 р. Запоріжжя, 2017. С. 79 – 82.
6. Декларация Рио-де-Жанейро по окружающей среде и развитию (14 июня 1992 года). URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_455
7. Доклад межправительственного комитета по ведению переговоров по Рамочной конвенции об изменении климата о работе второй части его пятой сессии, состоявшейся в Нью-Йорке 30 апр. – 9 мая 1992 г. URL: <http://unfccc.int>.
8. Кузнецов Д. Правило трьох «Е»: низьковуглецевий розвиток України. URL: http://zhytlo.in.ua/ua/napryamok/chista_energya/pravilo_troh_e_nizkovuglecevij_rozvitok_ukraini.html
9. Мартин А. Земельна іпотека: який варіант спрацює в Україні? Гаряча агрополітика. 2017. 22 трав. URL: <https://agropolit.com/blog/215-zemelna-ipoteka-yakiy-variant-spratsyuyev-ukrayini>

Силабус курсу
«Теоретичні основи
збалансованого
природокористування»

ДЗ «ДЕА»
2020

Стор. 12 із 12

10. Мішенін Є. В., Пізняк Т. І. Еколого-економічна оцінка сільськогосподарського землекористування в системі ринкового управління агрогосподаруванням. Маркетинг і менеджмент інновацій. 2011. №1. С. 212 – 224.

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>.
2. Рамкова конвенція ООН про зміну клімату [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://unfccc.int>
3. *Агрохолдинг*. Матеріал з Вікіпедії — вільної енциклопедії [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%90%D0%B3%D1%80%D0%BE%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%B3>
4. Руководящие принципы национальных инвентаризаций парниковых газов МГЭИК, 2006 [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://www.ipcc-nggip.iges.or.jp/public/2006gl/>
5. Каталог національних стандартів та кодексів усталеної практики [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://uas.org.ua/ua/natsionalniy-fond-normativnih-dokumentiv/katalog-normativnih-dokumentiv-2/>
6. Законодавча база [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/>